

ҲОСИЛ ТЎПЛАШ ОЙИНИ ЖАНГОВАР ИШ БИЛАН ЎТКАЗАЙЛИК

ПАХТАКОР ЎРТОҚЛАР! Ёз яримлади * Экин ривожланадиган, ҳосил оладиган энг яхши давр ўтиб бормоқда * Ғанимат кунларнинг ҳар бир соати ва ҳар бир минутидан самарали фойдаланинг * Ғўзани кеча-кундуз қондириб суғоринг * Икки томонлама культивацияни қизғин давом эттиринг * Озиқлантиришни тезда тугалланг * Чеканкани фан нўрсатмалари ва илғор тажрибалар асосида вақтида ўтказинг * Ёш ғўзаларни алоҳида парвариш қилишни унутманг

* Июлнинг қолган кунларида зўр ғайрат кўрсатиб ишлаб, барча майдонларда ғўзаларнинг кўплаб кўсак тугишига эришинг.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАТИЯСИ
МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ
СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

45-ИЛ ЧИҚИШИ
№ 167 (12.520)

Шанба, 20 июль 1963 йил

Баҳоси 2 тийин.

ЎЗБЕКИСТОН

«ЎЗБЕКИСТОН» — ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО
КОМИТЕТА КОМПАТИИ ЎЗБЕКИСТАНА, ВЕРХОВНОГО
СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ ЎЗБЕКСКОЙ ССР

Учқўрғон ишлаб чиқариш бошқармасидаги «Москва» колхозининг Дилбар Юсупова бошчилигида қишлоқдаги 45 гектардан ҳосил олишга аҳд қилганлар. СУРАДА: Дилбар ЮСУПОВА.

Е. Корниенко фотоси.

ҚЎЙЛИҚ РЕМОНТ-МЕХАНИКА ЗАВОДИ КОЛЛЕКТИВИНИНГ «ЎЗСЕЛЬХОЗ-ТЕХНИКА» БИРЛАШМАЛАРИ ВА БЎЛИМЛАРИ, РЕМОНТ ЗАВОДЛАРИ ВА УСТАХОНАЛАРИНИНГ БАРЧА ИШЧИЛАРИГА ВА МУТАХАССИСЛАРИГА

МУРОЖААТИ

Қадри ўртоқлар! Заводимиз коллективи КПСС Марказий Комитети июнь Пленумининг қарорларини барча совет ишчилари қатори меҳнат активининг ошириб кўтиб олди.

Қўйлиқ ремонт-механика заводи «Ўзсельхозтехника» бирлашмасига қарашли илғор корхоналардан биридир. Биз трактор двигателларини ремонт қиламиз, ишдан чиққан деталларни тузатамиз, пахтачилик ва қишлоқ хўжалигининг бошқа тармоқлари учун турли ускуналар ишлаб чиқарамиз. Машина-трактор паркиннинг узлуксиз ишлаб туриши кўп жиҳатдан бизга боғлиқ. Машина эса эндиликда кен меҳнат ва маблаг сарфлаб, мўл ҳосил етиштиришининг энг муҳим воситасидир.

Корхонамиз ишчилари ва мутахассислари технологияни такомиллаштириб, ишлаб чиқариш маданийтини оширмоқдалар. Биз энди двигателлар ремонтини ва запас қисмларни қайта тиклашни ҳозирги замон техникаси даражасига кўтардик.

Завод ҳузурида доимий ишлаб туривчи илғор тажриба мактаби ташкил этилган. Мактабда республикамиздаги ремонт корхоналарининг ходимлари ҳам тажриба ўрганоқдалар.

Корхонамизнинг трактор двигателларини ремонт қилгандаги асосий Ҳушдор ному коммунист меҳнат чеки номи берилган. Янги маҳсулот ишлаб чиқариш бўйича ярим йиллик планни 107 процент бажардик. Трактор двигателларини ремонт қилиш топшириғи бундан ҳам ошириб кўтирилди.

Аmmo ҳали ишимизда талай камчиликлар, кўпгина фойдаланилмаган резерв ва имкониятлар бор. Корхонамиз коллективи КПСС Марказий Комитети июнь Пленумининг қарорларини амалга ошира бориб, ўтган ярим йилдаги ишларини ривожлантиришда, ҳаёт турмушининг фаровонлиги ва маданий савиясини юксалтиришда янги муваффақиятларни қўлга киритдик.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетидан

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Қўйлиқ ремонт-механика заводи коллективининг Мурожаатини маъқуллади ва област, шаҳар партия комитетлари, ишлаб чиқариш бошқармалари партия комитетларига бу Мурожаатни «Ўзсельхозтехника» корхоналарида, колхоз ва совхозларда муҳома қилиш ҳамда республика ремонт корхоналарида қишлоқ хўжалиги машиналарини ремонт қилиш сифатини яхшилаш, таннарини арзонлаштириш тадбирларини ишлаб чиқиш вазифасини юқлади.

ми қарорларини муҳома қилиб, 1963 йилда ишланган социалистик мажбуриятлар қабул қилди. Янги мажбуриятда ремонт сифатини яхшилашга ва таннарини арзонлаштиришга алоҳида эътибор берилган. Моторларнинг ремонтдан чиққан асосий агрегатлари энди заводда муҳраб қўйилди ҳамда «Д-54» ва «КДМ-46» двигателларининг 900 моточасоз узлуксиз ишлашини корхона кафиликка олади.

Бу янги тартиб заводимизнинг ҳар бир ишчиси ва мутахассиси зиммасига ремонт сифатини яхшилаш юзасидан катта масъулият юқлади. Механизаторлар эса техника эксплуатацияси қондаларига қаттиқ риоя қилишлари керак.

Биз барча ремонт заводлари ва устaxonалари коллективлари и қишлоқ хўжалик техникаси ремонт сифатини кескин яхшилашга, техникани кафилик асосида ремонт қилишга дадиллик билан қўйишга чақирамиз.

Маҳсулот таннарини арзонлаштириш совет ишчиларининг энг муҳим вазифасидир. Ўртоқ Н. С. Хрушчев КПСС XXII съездида «Энди ишлаб чиқариш ва қурилишда маблагларнинг тежалар ҳар бир проценти ишлаб чиқариш ва турмуш даражасини кўпимча равишда ўстиришда катта маблага айланб бормоқда», — деди.

Кейинги икки йил ичида завод «Д-54» двигатели капитал ремонт таннарини 16 процент ва «КДМ-46» двигатели капитал ремонт таннарини 12 процент арзонлаштирди. Биз бу йил 1962 йилдаги нисбатан ана шу двигателлар ремонт таннарини 15 процент арзонлаштирамиз. Бу бизнинг янги социалистик мажбуриятимиздир. Шу мақсадда деталлар дефектовкаси яхшиланмоқда, деталларни йиғиш ва бўзиш ишлари механизациялаштирилмоқда, ремонт технологияси такомиллаштирилмоқда, деталларни қайта тиклашнинг ҳозирги замон усуллари ўзлаштирилмоқда. Шунингдек, биз плунжер паралари, акс клапанлар ва чанглагичлар каби мураккаб ва муҳим деталларни қайта тиклаймиз.

Баъзи механизаторлар техникани ремонтга топшираётиб, ундан ишлаб турган деталларни ажратиб олиб қоладилар ва ўрнига эскирини ўрнатадилар. Натикада ремонт таннари ошиб кетади. Техникани сақлашдаги ҳужайизлик ҳам ремонтни анча қимматга туширади. Давлат ва колхозларга катта зиян келтираётган ана шу ярамас иллатнинг илдини кирчи қилмоқ керак.

Ихтисослаштириш техника таракқийининг асосидир. «Ўзсельхозтехника»нинг Тошкент областидаги кўпгина корхоналари ана шу йўлдан бормоқда. Бу устaxon

налар трактор ва машиналарини ремонт қилиш учун қабул қилаётиб, ўз навбатида мураккаб агрегатларни ихтисослаштирилган корхоналарга ремонт учун топширадилар. Жўмладан, двигателлар бизнинг заводимизда ремонт қилинади. Ҳамма устaxonалар шу йўлдан қилиш керак.

Техника ремонт колхоз ва совхозларга арзонроқ тушини, шу ҳисобдан улар пахта ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари таннарини арзонлаштира олишлари учун ремонт баҳосини қайта кўриб чиқиш керак. Ремонт ишлари таннарини арзонлаштириш бўйича ҳозирча корхонамизда эришилган натижаларга таяниб, «Ўзсельхозтехника» бирлашмалари ва бўлимларида шу йилнинг ўзидан «Д-54» двигателларини капитал ремонт учун 290 сўм эмас 245 сўм, «КДМ-46» двигателларини ремонт учун 375 сўм эмас, 345 сўм ҳам тўлаш имконияти бор. Бу ҳолда ҳам завод молия плани бажарилади. Чунки ишлаб чиқарилаётган маҳсулот таннари арзонлашади.

Биз бирлашмалар, бўлимлар, устaxonалар ва ремонт заводларининг ҳамма ходимлари, барча механизаторлар бизга нодон бўладилар, деб ҳисоблаймиз. Трактор ва бошқа қишлоқ хўжалик машиналари ремонт таннарини арзонлаштириш учун курашга активлик билан қўшилиш керак.

Қадри ўртоқлар! Пахта териш машиналари ва бошқа йнгим-те-рин техникасини, тракторларни ва барча қишлоқ хўжалик машиналарини ўз вақтида, юқори сифатли ва арзон ремонт қилиш учун бутун куч-ғайратимизни сарфлайлик.

Етти йилликнинг бешинчи йили топшириқларини муддатидан илгари бажарайлик!

Колхоз раиси Омонкул Олимов Ҳамдамови н г тасодифан кириб келишидан ҳайрон бўлди.

— Бир маслаҳат билан келган эдим.

— Ҳуш?

— Мана шу аризани кўрсангиз: «Мени колхозга қабул қилишларингизни сурайман. Қўриқ ер очиб ниятим бор. Қишлоқнинг тепасидаги даштда пахта етиштирмоқчиман».

Турдикул Ҳамдамов бошлик бригада ҳозир Самарқанд области, Булунгур ишлаб чиқариш бошқармасининг Калинин номи колхозиди бригадалар ўртасида энг пешқадами. Яхши парваришланган ғўзалар текис ўсиб, шигил-шиғил кўсак тугмоқда.

— Янги очилган 113 гектар ернинг ҳаммасига чигит ташлаганмиз, — дейди Турдикул. — Бригадамизда 21 киши бирктирилган. Мақсадимиз аввал 26 центнер эди. Планимиз 18 центнер. Бундай қарасак, ҳосилни кўпроқ оладиганга ўхшаймиз. Сурхон

ИШОНЧ

дарёликларнинг ташаббуси бизни илҳомлантириб юборди. Гектари-дан 30 центнер, дея қўшимча мажбурият олди.

Бригада азаматларининг фидокорона меҳнатини кўриб завқланасиз. Сурчилар А. Қодиров, Н. Қодирова, Б. Маманов, М. Мамановлар, механизаторлар Я. Шукуров, А. Холиқов каби қўли гулларнинг қанча ҳиссалари бор бунда. Турдикул Ҳамдамов оиласининг ҳиссаси-чи. Унинг умр йўлдоши Маърифат, қизлари Анбар, Муаззам бу бригаданинг до-чинлари.

Насос қўриб, янги ер очиб, ун олтин хазинага қўйишларининг даласидан сира чиққингиз келмайди.

Ўйла келатганимизда кимдир: — Бригадир гап кўп. Қишлоқларга ишонч катта. Унинг муваффақиятининг сирини шунда, — дейди.

Ҳа, ишонч — зўр куч.

Т. ЖАМОНОВ.

ҚАРДОШЛАР ДАЛАСИДА

ДУШАНБА, 19 июль. («Ўзбекистон» махсус муҳбирдан телеграм орқали). Республикадаги пахтакорларнинг ажидалий қардош Тожикистон ССРга келганига қарайиб ўн кун бўлди. Ўзаро текин-тир беришда уч гуруппа бўли-ди. Ленинobod ва Кўлоб гуруппа раёонларида. Хисор ва Бахш во-дидис пахта далаларида бўлди.

Панж бошқармасидаги Ленин номи. Москва бошқармасидаги «Партия XXII съезди». Восе бошқар-масидаги Ленин номи, Ригар бош-қармасидаги Киров номи. «Прав-да» колхозлари ва бошқа илғор хў-жаликларнинг аъзолари мўл ҳосил учун ғайрат билан меҳнат қилаёт-

ганлиги ўзбек пахтакорларида яхши таассурот қолдирди.

Мусобақадорлар илғор тажриба-ларини ўрганиш билан бирга ғўза парваришидаги камчиликларни аниқ-лаб, кинирет ёрдам бермоқдалар. Фарғона области, Ўзбекистон ишлаб чиқариш бошқармасининг бош агро-номи, Социалистик Меҳнат Наҳрамо-ни Неймат Хайдаров, Ригардаги «Правда» колхозининг ўртоқ Юнусов бошлик бригадасида тракторчи Хасим Халиловга чопиқ тракторла-рига тирков асосбериини ўрнатили-шини янги усулларни ўргатди.

Вузун Ўзаро текин-тир ажидалий Тожикистон КП Марказий Комитети-нинг Президиумида муҳома қили-нди.

Х. НУРИЯ.

ЕТТИ ЙИЛЛИК ОДИМЛАРИ

СССР ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ДАВЛАТ ПЛАНИНИНГ 1963 ЙИЛ БИРИНЧИ ЯРМИДА БАЖАРИЛИШ ЯКУНЛАРИ ТЎҒРИСИДА
СССР Министрлар Совети ҳузуридаги Марказий статистика бошқармасининг ахбороти

Совет Иттифоқи меҳнаткашлари партия XXII съездининг ва КПСС Марказий Комитетининг шундан кейинги пленумларининг тарихий қарорларини амалга ошира бориб, ўтган ярим йилдаги ишларини ривожлантиришда, ҳаёт турмушининг фаровонлиги ва маданий савиясини юксалтиришда янги муваффақиятларни қўлга киритдик.

І. САНОАТ

Ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш ярим йиллик плани 103 процент бажарилди. Саноат ишлаб чиқариш ҳажми ўтган йилнинг шу пайтидагига нисбатан 8,5 процент ўсди. Ўтган тўрт ярим йил ичида етти йиллик планининг шу даврга мўлжалланган топшириқларидан ташқари 33 миллиард сўмлик саноат маҳсулот ишлаб чиқарилди.

Саноатдаги айрим тармоқларнинг маҳсулоти ўтган йил-нинг биринчи ярмидагига нисбатан қуйидаги миқдорда кў-пайди:

Химия	17	процент
Шу жўмладан синтетик смола ва пластмасса	22	»
Қора ва рангли металлургия	9	»
Ўқилли ва энергетика	9	»
Машинасозлик ва металл ишлаш	14	»
Шу жўмладан қишлоқ хўжалик машиналари	17	»
Винокорлик материаллари	6	»
Ёғоч, қўғоғ ва ёғочсозлик	7	»
Ўқилли саноат ва маданий-маиший буюмлар	3	»
Оқ-оғ ва оқ саноати	6	»

Барча иттифоқчи республикалар ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш ва буюмларнинг энг муҳим турларидан кўпчилигини ишлаб чиқариш ярим йиллик планини ошириб бажардилар.

Саноат маҳсулотининг айрим турларини ишлаб чиқариш қуйидаги маълумотлар билан характерланади:

1963 йилнинг биринчи ярмида ишлаб чиқариш	1962 йилнинг биринчи ярмида ишлаб чиқариш	1962 йилнинг биринчи ярмида ишлаб чиқариш	1962 йилнинг биринчи ярмида ишлаб чиқариш	1962 йилнинг биринчи ярмида ишлаб чиқариш
Минерал ўғитлар—миллион тонна	9,4	113		
Сунъий ва синтетик тола—минг тонна	151	111		
Каустик сода—минг тонна	508	109		
Натрийлаштирилган сода—миллион тонна	1,2	109		
Олтингугурт кислотаси—миллион тонна	3,4	112		
Аммонийфосфат—миллион тонна	11	103		
Чўлат—миллион тонна	28,7	106		
Прокат—миллион тонна	39,6	105		
Пўлат трубалар—миллион метр	31	107		
Темир рудаси—миллион тонна	613	113		
Нефть—миллион тонна	67	108		
Газ—миллиард кубометр	99	111		
Кўмир—миллион тонна	44,5	122		
Шу жўмладан кокс—миллион тонна	262	102		
Электр энергияси—миллиард киловатт-соат	62,4	107		
Турбиналар—миллион киловатт	204	113		
Турбиналар учун генераторлар—миллион киловатт	6,1	111		
Ўзгартувчан ток электродвигателлари—миллион киловатт	5,7	110		
Металл қирғиш станоклари—минг дона	13,6	109		
Машинасозлик ва металл ишлаш учун автоматик ва ярим автоматик линиялар—комплект	89,9	104		
	72	104		

Темирчилик-пресс машиналари—минг дона	17,2	106
Приборлар—миллион сўм	839	116
Металлургия ускуналари—минг тонна	119	99,9
Нефть аппаратуралари—минг тонна	60	99,5
Химия ускуналари—миллион сўм	139	108
Тўқув станоклари—минг дона	12,6	112
Магистраль тепловозлар—секциялар	700	95
Магистраль электровозлар—дона	321	107
Тролейбуслар—дона	471	121
Автобуслар—минг дона	293	102
Тракторлар—минг дона	159	117
Трактор плуглари—минг дона	81,8	129
Трактор селлакалари—минг дона	97,7	131
Трактор культиваторлари—минг дона	74,1	122
Комбайнлар—минг дона:		
дон комбайнлари	41,7	106
маккажўхори йиғиштириб олувчи комбайнлар	14,7	123
лавлари йиғиштириб олувчи комбайнлар	6,4	150
силособ эккилар йиғиштириб олувчи комбайнлар	27,6	126
Пахта териш машиналари—минг дона	3,2	108
Трактор косилкалари—минг дона	49,8	86
Дон тазаловчи машиналар—минг дона	6,8	123
Экскаваторлар—минг дона	8,9	106
Автогрейдерлар—минг дона	2,1	128
Иморатбон ёғоч ташин (колхозлар тайёрлагани бу ҳисобга кирмайди)—миллион кубометр	137	106
Кир—миллион тонна	1,4	103
Цемент—миллион тонна	30,3	110
Панж темирбетон конструкциялар—миллион кубометр	21,5	109
Шифер—миллион квадрат метр	1,9	104
Тунука—миллион квадрат метр	443	108
Дераза ойнаси—миллион квадрат метр	81,1	104
Газлама—миллион квадрат метр:		

иш газлама	2312	102
жўн газлама	226	98
эңигр толасидан ишланган газлама	258	104
шойи газлама	399	103
Кийим-кечак—миллиард сўм	4,8	99,4
Уст кийимбоп трикотаж—миллион дона	273	107
Уст кийимбоп трикотаж—миллион дона	65	107
Чарм пояфзал—миллион жуфт	231	100,5
Ҳар хил соатлар—миллион дона	13,3	103
Радиоприёмник ва радиолалар—миллион дона	2,1	101
Телевизорлар—минг дона	1171	110
Холодильниклар—минг дона	444	111
Кир ювиш машиналари—минг дона	1067	128
Тикув машиналари—миллион дона	1,4	85
Мотоцикл ва мотороллар—минг дона	320	105
Велосипед ва мотевелосипедлар—миллион дона	1,7	107
Мебель—миллион сўм	767	110
Ўш (— миллион тонна*)	1,7	119
Қолбаса маҳсулотлари—минг тонна	679	109
Балиқ овлаш ва денгиз ҳайвонларини овлаш—миллион тонна	2,5	108
Мол ёғи—минг тонна*)	336	93
Қаймоғи олинмаган сут маҳсулоти, сутга айланган ҳисоблаганда (сут, творог, кефир, простокваша, қаймоқ, сметана, сирни ва ҳоназо)—миллион тонна*)	4,8	102
Пийшлқ—минг тонна	97	104
Ўсимлик мойи—миллион тонна*)	1,1	107
Кондитер маҳсулотлари—миллион тонна	1,1	107
Консервалар—миллиард бапка	1,9	112
Совун—минг тонна	934	108

*) Колхозларда ва хонадонларда етиштирилганидан ташқари. (Давоми учинчи бетда).

ЕТТИ ЙИЛЛИК ОДИМЛАРИ

(Боши биринчи бетда).

Юкорида кўрсатилган саноат маҳсулотли турларнинг кўпчилиги бўйича ярим йиллик план тўла ва ошириб бажарилди. Шу билан бирга, ишлаб чиқариш устаси ҳолда, ҳаустика сода, олтингургт кистотаси, чулн, гидротурбиналар учун генераторлар, силосбон экинлар йиғиштириб олувчи комбайнлар, йиғма темир-бетон, радиоприёмник ва радиолар, велосипед ва мототелсипедлар, мебеллар ишлаб чиқариш плани бирмунча бажарилмай қолди.

Халқ ҳўжалигининг барча тармоқлари ишлаб чиқаришни механизациялаш ва автоматлаштиришни, илгор технологияни жорий қилиш, ишлаб чиқаришни ўзлаштириш ва янги янада мукамал ва янада унумдор ишлайдиган машиналарни жорий қилиш асосида ривожланди. Саноат корхоналари ўтган ярим йилликда машиналар, ускуналар, приборларнинг 300 га яқин энг муҳим янги турларини ва ҳар хил материалларнинг янги турларини ишлаб чиқаришни ўзлаштирилди ва тайёрландилар. Шу вақт ичида эскириб қолган конструкциядаги машиналар, ускуналар, аппаратлар ва приборларнинг 120 дан кўпроқ хили ишлаб чиқаришдан олиб ташланди. Саноатнинг барча тармоқларида ишлаб турган машина-ускуналарни модернизация қилиш кенг ҳажмда амалга оширилди. Халқ ҳўжалиги кенгайишларига қарайли янги насозлик корхоналарида ускуналарнинг қарийб 29000 донаси модернизация қилинди.

Ўтган йилдаги нисбатан ишлар бир қанча яхшиланганга қарамай, илмий-тадқиқот ишларининг планлари ва фан ҳамда техника ютуқларини ишлаб чиқаришга жорий қилиш планлари тўлиқ бажарилмади.

КПСС Марказий Комитети ноябрь (1962 йил) Пленумининг қарорларига мувофиқ, илмий-тадқиқот, лойиҳалаш-конструкция ва лойиҳалаш таъшилотларини давлат тармоқ комитетлари ва ишлаб чиқариш комитетлари ихтиёрга топшириш, бу комитетларга тўлаш ишлари амалга оширилди. Эндиликда 1700 дан кўпроқ илмий тадқиқот институтлари, лойиҳалаш ва конструкторлик таъшилотлари давлат комитетлари ихтиёридадир.

Йилининг биринчи ярми давомида ишлаб чиқариш техникасини таъомиллаштириш ва ишлаб чиқаришни яхшилашга қаратилган бир миллион тўрт юз мингта янги ихтиролар ва рационализиация таъшилотлари халқ ҳўжалигига жорий қилинди. Бу еса, бир йил ичида 750 миллион сўмдан кўпроқ маблагни тежаиб имконини берди.

Саноатда меҳнат унумдорлиги ўтган йилнинг биринчи ярмидаги нисбатан қарийб 6 процент кўпайди. Литва ССРни мўстасно қилганда, бутун мамлакатта ва барча иттифоқчи республикаларда ярим йиллик план бажарилди. Саноат маҳсулотли таннаҳини камайтириш ярим йиллик планни ошириб бажарилди. Таннаҳ ўтган йилдаги нисбатан таққислаб олинган шартларда қарийб бир процент камайдди. Аммо кўп корхоналар меҳнат унумдорлигини ошириш ва маҳсулот таннаҳини камайтириш юзасидан берилган топшириқларни бажармадилар.

Умуман халқ ҳўжалигида шу ярим йилликда ўтган йилнинг шу давридаги нисбатан таъминан 3 процент кўпроқ фойда олинди, бу йил асосий фондларни амортизация қилиш нормалари оширилгани мўстасоти билан қўшимча ақрат-маларни ҳисоба олмаганда еса корхоналарнинг жамғармалари 9 процент кўпайди.

II.

ҚИШЛОҚ ҲЎЖАЛИГИ

Мамлакатдаги районларнинг кўпчилигида кўклам-дала ишлари об-ҳаво шароити ноқулай келган бир вазиятда олиб борилди. Бунинг натижасида лалми экинлар энш одатдагидан анча кеч бошланди.

Қишлоқ ҳўжалик ходимлари ана шу қийинчиликларни муваффақиятли суратда бартараф қилдилар ва дала ишларини ушшоқлик билан ҳамда қисқа муддатларда ўтказиб, кўкламдаги экин планини ошириб бажардилар.

Барча қишлоқ ҳўжалик экин майдонлари, шу жумладан келгуси йилда ҳосил олингандаг кучин экин, майдонлари қуйидаги маълумотлар билан характерланади (миллион гектар ҳисобида):

	1962 йил	1963 йил
Бутун экин майдони	216,0	218,1
шу жумладан:		
Дон экинлари (маккажўхорида ташқари)	121,7	129,6
Бугдой	67,4	67,0
Тарих	4,3	4,7
Гречиха	2,3	2,0
Дуккакли дон экинлари	7,2	12,8
шу жумладан:		
Нўхат	4,3	9,0
Ловия	0,03	0,1
Хашаки дуккакли дон экинлар	0,68	0,76
Сули	6,9	6,0
Макажўхори дони, силос ва кўк озуқа	37,1	33,9
шу жумладан пишиб етилган маккажўхори дони	7,0	9,1
Қанд лавлаг: қандшакар учун	3,2	3,3
Мол озуқаси учун	2,8	2,4
Пахта	2,39	2,43
Мойли экинлар	6,0	6,3
шу жумладан кунгабоқар	4,4	4,6
Узун толали зигир	1,7	1,5
Картошка	8,7	8,5
Сабаовот	1,5	1,4
Вир йиллик ва кўп йиллик ўтлар — жами	27,3	24,7
шу жумладан ўтган йилларда экинган кўп йиллик ўтлар	15,2	13,1

Барча қишлоқ ҳўжалик экинлари экинган майдонлар 218,1 миллион гектарни ташкил этди ва ўтган йилдагига нисбатан 2,1 миллион гектар кўпайди.

Қолхозлар ва совхозлар экин майдонларининг структурасини яхшиладилар, кам ҳосил экинлар ва тоза шудгор билан банд бўлиб ётган майдонларни янада қисқартириш ҳисобида серҳосил экинлар экинган майдонларини кўпайтирдилар.

Қолхоз ва совхозлар дон етиштириш ва харид қилишни янада кўпайтиришдан иборат жуда муҳим халқ ҳўжалик вазифасини амалга ошириб, дон экинлари экинган майдонларни кенгайтирдилар. 129,6 миллион гектар ён ўтган йилдагига қараганда 7,9 миллион гектар кўп ерга дон ва дон-дуккакли экинлари экиди (бу ҳисоба маккажўхори кирмайди). Шу билан бирга дон дуккакли экинлар экинган майдон 5,6 миллион гектар, шу жумладан нўхат экинган майдон 4,7 миллион гектар кўпайтирилди. Қўзда экинган бугдойнинг анча қисми ноубуд бўлганлигига қарамай, бугдой экинган майдон таъминан ўтган йилга даражада сақланиб қолди.

Кунгабоқар экинган майдон 168 минг гектар, саноат учун қанд лавлаг экинган майдон 156 минг гектар кўпайди.

Макажўхори 33,9 миллион гектар ерга, яъни ўтган йилдан бир оз кам экилди, аммо донини пишириб олиш учун экинган маккажўхори майдони ўтган йилда ҳақиқатан ҳосил

ли йиғиштириб олинган ерлардагига қараганда 2,1 миллион гектар кўпайтирилди. Хашаки қанд лавлаг, узун толали зигир ва картошка экинган майдон бирмунча қисқарди.

Қолхозлар ва совхозларда бир йил ичида қора моллар сони 3 миллион бош, шу жумладан сиғирлар 1,6 миллион бош кўпайди. Қўй ва эчкилар 2,7 миллион бош кўпайди, чўчка ва паррандаларнинг сони бирмунча қисқарди.

Аҳолининг шахсий мулки бўлган қора моллар сони шу давр ичида 4 процент кўпайди, сиғирлар, қўй ва эчкилар сони таъминан ўтган йилги даражада қолди, чўчкалар сони еса камайдди.

Қолхозлар ва совхозларда гўшт етиштириш ўтган йилнинг биринчи ярмидагига нисбатан 3 процент кўпайди. Баҳор кечикиб ва совуқ келганлиги сабабли ем-хашак етишмай қолганлиги натижасида соғиб олинган сўтининг ялли миқдори, сиғирлар сониининг кўпайганлигига қарамай, бирмунча камайдди.

Давлат томонидан харид қилиб олинган чорвачилик маҳсулотларининг миқдорини қуйидаги маълумотлардан билиш мумкин (минг тонна ҳисобида):

	1962 йилнинг биринчи ярмида	1963 йилнинг биринчи ярмида	1962 йилнинг биринчи ярмида	1963 йилнинг биринчи ярмида
Сўйилган вазига айлантириб ҳисоблаганда чорва ва парранда	1.882	2.158	115	
Сут	13.413	13.034	97	
Тўхум — миллион дона	6.214	6.189	99,6	

Чорва ва парранда харид қилишнинг ярим йиллик плани асосий бажарилди, сут ва тўхум харид қилиш плани еса тўла бажарилмади.

Қишлоқ ҳўжалик корхоналарининг моддий-техника базасини янада мукамаллаш давом эттирилди. Бироқ, кўп қолхозлар ва совхозларда мавжуд техникадан ҳали ҳам етарли фойдаланилмаётди.

Ярим йил ичида қишлоқ ҳўжалиги 113 мингта ён 15 та от кўчига айлантириб ҳисоблаганда 206 минг трактор, транспорт таъшилотлари томонидан ҳосилли йиғиб-териб олиш учун берилган автомобилларни ҳам қўшиб ҳисоблаганда 39 минг юк автобоби, 42 мингта бир қаторли жатна, 38 минг гаалла комбайни, 27 минг силос комбайни, 14 минг маккажўхори комбайни, 6 минг лавлаг комбайни, 3 мингдан кўпроқ пахта териб машинаси, сиғир соғадиган 20 минг машина олди. Шунингдек қишлоқ ҳўжалиги кўп миқдорда олма ва тиркачи қишлоқ ҳўжалик машиналари: тракторлар билан ишлатиладиган 46 минг ўроқ машина, 21 минг хасакш машина, 21 минг универсал поғрузчик, 78 минг плуг, 94 минг сеялка, 70 минг култиватор, картошка қавлаб берадиган 7 минг машина ҳамда бошқа кўпгина қишлоқ ҳўжалик машиналари ва ускуналари, шунингдек минерал ўғитлар олди.

III.

ТРАНСПОРТ

Транспортнинг айрим турлари ярим йиллик планни қуйидагига бажарди.

	1963 йилнинг биринчи ярмида	1962 йилнинг биринчи ярмида	1963 йилнинг биринчи ярмида	1962 йилнинг биринчи ярмида
Юк обороти — миллион тонна-километр ҳисобида	855	105	106	
Темир йўл транспорти				
Умум фойдаланаётган дарё транспорти	39	92	100,2	
Умум фойдаланаётган автомобиль транспорти	16	102	103	
Нефтеровод транспорти	43	102	121	
Юкларни ташин — миллион тонна ҳисобида				
Темир йўл транспорти	1.047	99,7	103	
Умум фойдаланаётган дарё транспорти	89	99,5	99	
Умум фойдаланаётган автомобиль транспорти	920	99	103	
Нефть кузурлари орқали юборилган нефтининг миқдори	89	101	112	

Ҳама турдаги дегиш транспортнинг юк обороти ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 21 процент ва юкларни ташин 12 процент кўпайди.

Ҳаво транспортда пассажирлар ташин 19 процент ва юк ташин 8 процент кўпайди.

Темир йўлларда электровоз ва тепловозлар ёрдамида ташинган юк обороти 22 процент кўпайди ва темир йўллардаги жами юк оборотининг 70 процентини ташкил қилди. Электровозлар ва тепловозлардан фойдаланиш бирмунча яхшиланди. Юк поездлари ҳаракатининг тезлигини, поездларнинг вазинини ошириш, меҳнат унумдорлигини ошириш ва юк ташин таннаҳини камайтириш плани бажарилди.

Шу билан бир вақтда юк вагонининг оборот вақтини камайтириш, юк операциялари вақтида ва техника станцияларида вагонларнинг туриб қолишини камайтириш топшириқлари бажарилмади. Бир қанча темир йўллар айрим юкларни ташиб бериш планини бажармадилар.

Темир йўл станцияларини, портларни ва пристанларни тўлалиқ қолган юклардан бўшаиш соҳасида ярим йил ичида катта иш қилинди. Бироқ, айрим пунктларда ўз муддатида олиб кетилмаган юклар ҳали ҳам анчагина бор.

IV.

КАПИТАЛ ҚУРИЛИШ

Давлат томонидан сарфланган капитал маблағлар ҳисобида ўтган йилнинг биринчи ярмидагига нисбатан 7 процент кўп янги асосий фондлар ишга туширилди, шу билан бирга сарфланган капитал маблағларининг ҳажини 4 процент ва қурилиш-монтаж ишларининг ҳажини 3 процент кўпайди.

Ҳимия саноатида Ўзбекистон, Бошқирдистон АССР, Иркутск ва Тула областларидаги корхоналарда минерал ўғитлар ишлаб чиқарадиган янги қувватлар ишга туширилди. Бошқирдистон АССР ва Куйбисев областида синтетик начук ишлаб чиқарадиган қувватлар, Балақоводаги сунъий тола комбинатида сунъий ва синтетик тола ишлаб чиқарадиган, Саратовдаги синтетик спирт заводида ва Энгельсдаги сунъий тола заводида янги қувватлар ишга туширилди. Новотроицкидаги хром бирикмалар заводи ва Актюбинскидаги шундай заводнинг иккинчи навбати ишга туширилди.

Қора металлургияда Череповец металлургия заводида металлни совуқ ҳолида прокат қиладиган цех, кокс батареяси ва агломерат машинаси, Орск-Халилов металлургия комбинатида домна печи ва агломерация фабрикасининг биринчи навбати ишга туширилди. Челябинскидаги турбопрокат заводида ва Новомосковск металлургия заводида катта диаметрли бўлат қувурлар ишлаб чиқарадиган янги қувватлар ишга тушди.

Электростанцияларда икки ярим миллион киловаттдан кўпроқ электр берадиган қувватлар ишга туширилди; Заинск ва Яйвинскида ёқили билан ишлайдиган электростанциялар ишлаб бошлади. Братск гидроэлектростанциясида иккита турбина ишга туширилди, натижада Братск станциясининг ишга туширилган агрегатлари 2,7 миллион киловатт қувват берадиган бўлиб қолди ва бу станциянинг қуввати жаҳонда энг катта Волга гидроэлектростанциясининг қувватидан ошиб кетди.

Нефтни қайта ишлаш саноатида Полоцк нефтни қайта ишлаш заводи ишга тушди.

Бинокорлик материаллари саноатида Балаклея цемент заводи ишга тушди. «Спартак» заводида ва Новопавшицк цемент заводида янги технология линиялари ишга туширилди; йиғма темир-бетон ишлаб чиқарадиган ва йирик панеллардан уй қуриб берадиган янги заводлар ишга тушди.

Тўқимачилик корхоналарида 237 минг йиғирини учурчи ва 1.772 та тўқув станогини ўрнатилди. Сут, сариғ ва консерва ишлаб чиқарадиган янги заводлар, нон заводлари, музхоналар ва озиғовқат саноатининг бошқа корхоналари ишга тушди.

Бироқ, янги ишлаб чиқариш қувватларини ишга тушириш планлари анча кечикиб бажарилмади.

Ўтган ярим йил ичида мавжуд маблағларни энг муҳим қурилишларга ва ишга тушириладиган объектларга сарфлаш ишлари давом эттирилди, айни вақтда маблағларни кўп миқдордаги объектларга солиб юбориш ҳали ҳам давом этмоқда. Бунинг натижасида битмай қолган қурилишлар ва ишга тушириладиган қурилишларда планнинг бажарилмай қолган сингари ҳоллар кўпайиб кетмоқда.

Давлат планига буюми ажратилган маблағлар билан сарфланган капитал маблағларининг ҳажини биринчи ярим йилда 14,1 миллион сўмни ташкил қилди. Ҳажини сарфланган катта маблағларининг ҳажини 4 процент ошган ҳолда, ҳимия саноатига сарфланган капитал маблағининг ҳажини 15 процент, нефть ва газ саноатида — 7 процент, қишлоқ ҳўжалигида — 12 процент кўпайди.

Мамаклатнинг худратни ташкилотлари қурилиш-монтаж ишлари планини 96 процент бажардилар ва ўтган йилнинг биринчи ярми йилгига нисбатан ишларнинг ҳажинини 4 процент кўпайтирдилар.

Қурилишда индустриал методлар кенг қўлланилмоқда, бинолар ва ишшооларни йиғма тартибда барпо қилиш даражаси ошди, механизмлар ва электр ёрдами билан бажарилаётган ишларнинг миқдори кўпайди. Қурилишда ишлатилган машиналар сони кўпайтирилди.

Шу билан бирга қурилишни ташкил этишда ҳали ҳам жиддий камчиликлар бор. Бир қанча районларда худратчи қурилиш ташкилотлари яхши ривожланмаётди, бунинг натижасида катта ҳажмдаги қурилиш-монтаж ишлари ҳўжалик усту билан бажарилмоқда. Қурилишларга машиналар ва механизмларнинг қувватидан тўлиқ фойдаланилмаётди, шу сабабли меҳнатини кўп талаб қиладиган базин ишлар кўп қилиб бажарилмоқда.

Қурилишларда меҳнат унумдорлиги ўтган йилнинг биринчи ярмидагига нисбатан 3 процент ошди. Қўлгина қурилиш ташкилотлари меҳнат унумдорлигини ошириш планини ҳамда қурилиш ва монтаж ишларининг таннаҳини камайтириш топшириқларини тўла бажармадилар.

V.

ХАЛҚ ТУРМУШИНИНГ МОДДИЙ ФАРОВОНЛИГИНИ ВА МАДАНИЙ САВИЯСИНИ ОШИРИШ

Ишчи ва хизматчиларнинг сони йилнинг биринчи ярмида 69 миллион кишига етди ва ўтган йилнинг биринчи ярмидаги нисбатан 2 миллион киши миқдорига кўпайди. Шу давр ичида ишлаб чиқариш тармоқларида ишчиларнинг, шунингдек инженер-техник ходимларнинг ва бошқа мутахассисларнинг сони бир миллион кишидан зиёдроқ кўпайди. Мактаблар, ўқув юрталари, илмий тадқиқот, маданий-оқартува ва меҳнат муассасаларида ишлаб турган ходимларнинг сони 650 минг киши миқдорига, савдо ва уй-ой-коммунал ҳўжалик ходимларининг сони 320 минг киши миқдорига кўпайди.

Ўтган ярим йилда профессионал-техника таълими билим юрталарини ва мактабларини 250 минг ён халакали ишчи тамомлаб чиқди ва улар саноат, қурилиш, транспорт ва қишлоқ ҳўжалигига ишлаш учун юборилди. Корхоналарда ва ташкилотларда янги-биргада усулда шогирд қилиб таълим бериш ва курсларда ўқитиш йўли билан қарийб 5,5 миллион киши ва хизматига янги касблар ўргатилди, уларнинг маалакиси оширилди.

Аҳоли иқтисодий истеъмол фондларидан (текин ўқиниш ва медицина хизмати кўрсатиш, касалик, ҳомиладорлик, девери ва навобатдаги отпусқа учун тулган ҳақ, пенсиялар, тулаш, кўп боали ва ёлғиз оналарга нафақалар тулаш ҳама бошқа тўловлар ва йиғишлар тартибидан) 15 миллион сўм ён ўтган йилнинг биринчи ярмидагига нисбатан қарийб бир миллион сўм кўп олди.

Аҳолининг омонат касалларга кўлган пули ярим йил ичида 6 процентдан зиёдроқ кўпайди ва бир июлда 13,6 миллион сўмга етди.

Давлат ва кооператив савдоси чакана товар оборотининг ҳажини ярим йил ичида 43 миллион сўмни ташкил қилди ва ўтган йилнинг биринчи ярмидагига нисбатан, таққиславуви нархлари билан ҳисоблаганда, 4 процент кўпайди. Қишлоқ жойларида савдо-сотик қилаётган матлубот кооперациясининг чакана товар обороти 5 процент кўпайди. Савдо соҳасида план умуман 389 миллион сўм кам бажарилгани ҳолда, умумий оватланиш соҳасида план ошириб бажарилди.

Давлат ва кооператив савдоси йўли билан айрим молларни сотиш қуйидагига ўзгарди:

	Йилнинг биринчи ярмида сотилган молларнинг 1962 йилнинг биринчи ярмидагига нисбатан проценти
Гўшт, қолбаса ва бошқа гўшт маҳсулотлари	113
Бадиқ, селетка ва бошқа бадиқ маҳсулотлари	104
Сут ва сут маҳсулотлари	102

Пишлоқ	112
Сариғ	91
Ўсимлик мойи	103
Тухум	104
Қанд-шакар	107
Кондитер моллари	105
Чой	101
Сабаовот	107
Мева	96
Иш газлама	93
Шойи газлама	106
Шойи газламалар	103
Ўтки ва янги кийим	108
Трикотаж моллар	106
Пайпоқлар	103
Чарм пояфзал	103
Чиния-фаянс ва шиша идишлар	106
Совуқ	104
Мебель	116
Тикув машиналари	104
Холодильниклар	110
Кир юнчи машиналари	127
Пилессослар	108
Соатлар	98
Могошк ва мотороллерлар	105
Велосипед ва мототелсипедлар	102
Радиоприёмник ва радиолар	105
Телевизорлар	106
Енгил автомобиллар	113

Аҳолига сотилган молларнинг миқдори кўпайиши билан бирга савдо шохобчаларида бу молларнинг запаслари ҳам кўпайиб бормоқда. Шу билан бирга нормадан ошқ тўлаиб қолган ва қарийб 3 миллион сўмни ташкил этган мол запасларининг аячигина қисми жуз газламалар, кийим ва пояфзалдан иборат. Молларнинг ортинча запаслари тўлаиб қолганлиги халқ ҳўжалиги кенгайишлари, саноат корхоналари ва савдо ташкилотлари аҳолининг талабини тузук ўргатаётганлигини, шунингдек халқ истеъмол қиладиган молларнинг сифатини яхшилашга ва хилларини кўпайтиришга етарли эътибор бераётганлигини кўрсатади.

Ташқи савдо обороти ярим йил ичида 5,7 миллион сўмни ташкил қилди ва 1962 йилнинг биринчи ярмидагига нисбатан янги процент кўпайди.

КПСС Марказий Комитетининг идеология масалаларига бағишланган июлда бўлиб ўтган Пленуми меҳнатқашларни коммунистик руҳда тарбиялаш соҳасида қилинган ишларни қўлқиди ҳамда халқ нафринини, маданият, фан, адабиёт ва санъатини янада ривожлантиришда асосий йўналиш ва кенгрейт вазифаларини белгилаб берди.

Мамлакатда 61 миллиондан кўпроқ киши таълимнинг турли хилларида тортилган, шу жумладан 49,5 миллион киши умумий таълим мактаблари, олий ва ўрта махсус ўқув юрталари, профессионал-техника таълими олий юрталари ва мактабларида ўқимокда, 11,8 миллион киши бошқа хил мактаб ва курсларда ўқимокда (бу ҳисоба сиссий маориф шохобчаларида ўқитган кишилар кирмайди).

Мактаб тўғрисидаги қонунга мувофиқ, ҳозирги вақтда ҳамма жойда ёппасига мажбурий саккиз йиллик таълимга ўтилди. Ўрта мактабларнинг 9—11-синфларида ўқувчилар сони анча кўпайди. 42 миллиондан кўпроқ киши умумий таълим мактабларида ўқийди. Шулардан 4 миллионга яқин киши ишлаб чиқаришда ишлаб тургани ҳолда ишчи ва қишлоқ ёшлари мактабларида ўқиб, ўзларининг билим даражасини оширишди. Умумий таълим мактабларида ўқитганларнинг сони бир йил ичида 3 миллион кишидан зиёдроқ кўпайди, шу жумладан ишчи ва қишлоқ ёшлари мактабларида ўқитганларнинг сони қарийб 700 минг киши миқдорига кўпайди.

Мактаб-интернатларда, кўни узайтирилган мактаблар ва группаларда ўқиб турганларнинг сони 2 миллион кишидан ошиб кетди.

Шу йил баҳорда, 900 мингга яқин киши умумий таълим мактабларини тамомлаб, ўрта маълумотга эга бўлганликлари тўғ

64543. Нашр. № 167.